

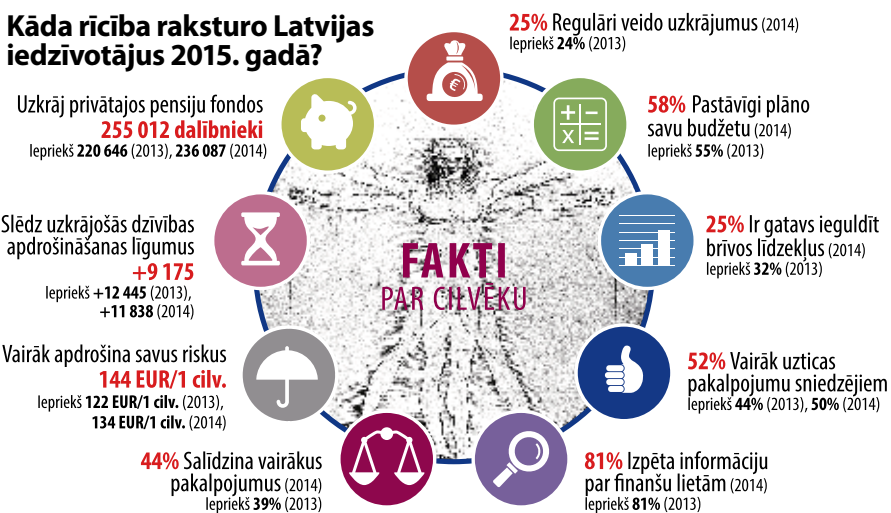

Finanšu ilgtspēja ir, bet trauslāka

Kopš mērām Latvijas iedzīvotāju finanšu pratību, priecē fakti par mājsaimniecību rīcību 2015. gadā – uzkrājumi turpināja augt, kaut arī ne tik strauji kā iepriekš, sasniedzot 8,6 miljardus eiro, noslēgti vairāk nekā 9 tūkstoši jaunu uzkrājošās dzīvības apdrošināšanas līgumu, privāto pensiju plānu dalībnieku skaita pieaugums bijis pēdējo piecu gadu laikā straujākais. Sasniegts līdzsvars kredītu noguldījumu. Kopumā otro reizi kopš 2004. gada Latvijas iedzīvotāju realizētā pieeja savām privātajām finansēm ir FKTK definētajā vēlamās attīstības zonā (+4.2 punkti), kuru pirmo reizi sasniedzām 2014. gada beigās (+2.3 punkti).

Šķiet, ka dziļās krīzes sekas iet mazu mā, tagad tik gaidīt labus laikus nākotnē. Varam diet un priecāties? Jā un nē, proti, tomēr pārāk liela loma labajā ilgtspējas rezultātā ir pašreizējam ekonomiskās izaugsmes posmam Latvijā – aktīvs darba tirgus, darba algu pieaugums, kā arī ārējiem apstākļiem eirozonā (zemās EURIBOR likmes). Arī statistika par t. s. ātro kredītu izsniegšanas pieauguma tempu un to pagarināšanas tendencēm neliecina par finansiālu piesardzību sabiedrības daļā. Tātad brīdī, kad labie ekonomiskie apstākļi mainīsies, katrs būs tik stabils un finansiāli spējīgs, cik nu iepriekšējā rīcība būs sekmejusi. Nupat šķiet, ka tāds brīdis ir pienācis!

Kāda rīcība raksturo Latvijas iedzīvotājus 2015. gadā?

"Brexit" – esam vienā akvārijā

Kopš Jāņiem mums jauna realitāte – "Brexit". Lielbritānijas iedzīvotāji, vēlēdamies katrs pret kaut ko citu protestēt, ir nobalsojuši ar tiešām niecīgu balsu vairākumu par izstāšanos no Eiropas Savienības. ES – tas ir brīvais tirgus ar brīvu kapitāla (finanšu) un darbaspēka kustību. Londona ir pasaules finanšu centrs. Tagad durvis ciet – neesi tirgū, nav nekādu priekšrocību? Nauda ir gudra un tramīga būtne, tai nepatīk duļķaini ūdeņi, lūk – Anglijas Banka ieplūdinājusi trīs miljardus mārciņu banku sistēmas stabilizēšanā, šķiet britus sagaida nodokļu kāpums un valsts izdevumu samazināšana arī tāpēc, ka mārciņas vērtība pret ASV dolāru ir sasniegusi 30 gadu zemāko līmeni. Savukārt Eiropas Centrālās bankas prezidents prognozē, ka eirozonas ekonomika arī "izžūs" vismaz par 0,5 procentpunktiem. Peldam taču saistītos ūdeņos. Britu izolēšanās ir būtiskas pārmaiņas, un kopumā tas mazina Eiropas iespējas saglabāt pozīcijas globālajā ekonomikā.

Ilgākā termiņā mainīsies kapitāla plūsmas virzieni Eiropā, visticamāk, mazināsies Latvijas eksporta apjoma pieaugums. Līdz ar britu mārciņas vērtības samazinājumu, protams, saruks mūsu tautiešu naudas plūsma uz Latviju, mūsu bankām. Kaut arī Latvijas finanšu sektors (97% no tā ir komercbankas) šajā periodā ir stabils, labi kapitalizēts un ar augstu likviditāti, FKTK eksperti prognozē, ka izmaiņas būs un iespējams ar negatīvu zīmi – svārstības tirgos ietekmēs banku vērtspāpīru portfeļus, ne tik optimistisks, kā cerēts, būs Latvijas banku darbības rezultāts. Krasie kritumi mainīs arī pensiju plānu, ieguldījumu fondu un uzkrājošās apdrošināšanas darbības rezultātus. Un tā jau ir mūsu nauda, kas bija atlikta peļņai ilgtermiņā. Noteikti sākotnējās krasās svārstības finanšu tirgos pierimsies un tiks meklēti racionāli risinājumi. Fi-

nanšu pratības daļa ir arī spēja nogaidīt un tagad nepieņemt lēmumus par ilgtermiņa ieguldījumiem, jo cikliska viļņošana šajā nozarē ir dabiska.

Noteikti vietā ir jautājums, vai briti bija aizmirsuši paņemt kalkulatorus un veikt dažus vienkāršus aprēķinus, pirms pieņemt tik neracionālu lēmumu? Skaidrs, ka liela daļa visas ES iedzīvotāju ir neapmierināti ar tās darbību pēdējā laikā (Grieķijas krīzes risinājumi, bēgļu krīze u. c.), un, kā uzsver paši briti, šoreiz protestu ES pauduši balsotāji ar zemāku izglītības līmeni un emocionāli sakāpinātu attieksmi. Arī paaudzes sastrīdējās par nākotni, atstāt ES izlēma seniori. Ko varam secināt – ekonomiskās zināšanas nebija argumenti diskusijā, un sanāk, ka citas ES valsts iedzīvotāju daļas finanšu "neprotība" tagad liek spieķus riteņos arī mūsu labās pratības augļiem. Taču ne jau tikai savtīgu ekonomisku aprēķinu dēļ tika veidota Eiropas brīvo un attīstīto valstu alianse. Tieši britu premjers sers Vinstons Čērčils bija viens no pirmajiem, kas aicināja: "Ir jāatjauno Eiropas ģimene un jānodrošina struktūra, kurā tā var mājot mierā, drošumā un brīvībā. Mums jāizveido sava veida Eiropas Savienotās valstis." Viela pārdomām par laiku maiņu.

Jautājiet par tematiem saistībā ar finanšu pakalpojumiem –
FKTK eksperti jums atbildēs šajā slejā!